

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Biennii Peripatetici

Complectens Quæstiones Logicales Una Cum Institutionibus Dialecticis Ad Antiquorum Recentiorumque Mentem Resolutas, Nec Non Juxta Modernam Scholarum Peripateticarum Methodum Elaboratas & Explicatas

Kretz, Marquard

Herbipoli, 1749

Articul. II. De modis Prioris & Posterioris?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52248](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52248)

quòd *Motus*, & *Actiones* contrarietatem habent; hæc tamen contrarietas inter actiones, & mutationes positivas reperta, radicaliter oritur ex contrarietate terminorum, qui qualitates sunt.

ARTICULUS II.

De Modis Prioris, & Posterioris.

442. **D**ico 1. *Prioritas* est forma denominans unum prius altero. Modi autem, quæis unum prius altero esse potest, ex Aristotele recensentur quinque, hoc disticho expressi:

Tempore, naturâ, prius ordine, dic & honore;
Causam causato dicimus esse prius.

Explico. *Prius tempore* illud dicitur, quod citius altero existit, & duratione præcedit. Sic *Plato prior est Aristotele.* Ponitur hic modus primo loco, quia & notissimus, & aliorum quasi mensura est. *Prius naturâ*, si strictè sumatur, duo exigit; nimirum ut prius sit distinctum realiter à posteriori, & ut posteriori à priori dependeat; sic causa prior est suo effectu. Dicitur etiam *Prioritas causalitatis*, quam quinto loco Aristoteles recenset. Si autem prioritas naturæ latè sumatur, dicitur *Prioritas existendi consequentiâ*, vel *logica*, quæ est inter attributa, quorum unum inferitur ex alio, sed non vicissim. Sic unum prius est *duobus*; si enim duo sint, ergo & unum est; at non vicissim. Sic etiam *superiora priora*

ra

ra sunt *inferioribus*; nam quando homo est, animal est; sed non vice versâ. *Prius ordine* est, quod juxta ordinem, quem natura postulat, præcedit. Sic *principia* priora sunt *conclusionibus*, *primum secundo*, *Exordium narratione* &c. *Prius honore* est, quod dignitate alterum exsuperat. Sic *Rex* prior est *Principe*, *Nobilis plebejo*, *Cælum* prior *elementis*. Hunc modum prioris vocat Aristoteles imperfectissimum, sive alienissimum, quia, ut inquit Ammonius, ex hominum potius opinione, quam ex rerum natura pendet. Præter hos modos prioris recensentur adhuc sequentes: Nimirum *Prioritas cognitionis*, quâ illud prius dicitur, quod concipi prius debet, licet à parte rei inter extrema nulla sit prioritas realis. Sic *rationale* prius est *visibili*. *Prius loco*, quod loco vel à natura, vel aliunde designato propinquius est. Sic *terra* propinquior centro (quod est locus pro rebus gravibus à natura designatus) dicitur prior *aëre*. *Prius motu*, quod magis propinquum est principio motûs. Sic *manus* trahens campanam est prior motu, quàm *funis*, & *funis* prior *campanâ*. Denique admittunt Theologi *Prioritatem originis*, quâ in divinis *principium* prius est *principiato*, v. g. *Pater Filio*. Differt hæc à prioritate naturæ per hoc, quod produciens prius natura producat effectum cum dependentia à se, adeoque effectum distinctæ naturæ saltem numericè. Econtrâ *principium* prius origine non producit effectum cum de-
 pen-

pendentia à se, sed eandem numero naturam principiato communicat.

443. *Dico 2.* Modi posterioris totidem sunt, quot modos prioris paulò ante recensuimus. Ex his proinde colligi facillè possunt, & ex antea dictis illorum explicatio desumi.

ARTICULUS III.

De Modis simul, speciebus motûs, & Modis habendi.

444. **D***ico 1.* *Simultas* est forma denominans plura simul. Hæc simultas est inter illa, quæ prius, & posterius excludunt in ea ratione, in qua sunt simul. Dixi, *in ea ratione* &c. quia illa, quæ sunt simul, alio respectu rationem prioris habere possunt, vel posterioris. Sic *Sol* & *Lux* dicuntur simul tempore; sol tamen est naturâ prior luce. Modi simul à Philosopho tres assignantur, his versibus expressi.

Tempore dico simul, quorum generatio nunc est

Quæ convertuntur, dicimus esse simul

Suntque simul species, genus unum distribuentes,

At generis causâ, non ratione suâ.

Simul tempore sunt, quæ eodem temporis instanti simul esse incipiunt, vel simul existunt, sive unum sit causa alterius, sive non. Sic *duæ conciones* eodem tempore habitæ dicuntur esse simul, licet una non sit causa alterius.

Sic.